

КОВТУНЕНКО

Ксенія Валеріївна
k.v.kovtunenکو@mzeid.in

УДК 330:322

ФОМІНА

Наталія Миколаївна
natalyfomina20@gmail.comПРАВОВА ОСНОВА
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ: ПІДТРИМКА ТА
ПЕРЕШКОДИLEGAL FRAMEWORK OF
INVESTMENT-INNOVATIVE
ACTIVITY: SUPPORT AND
OBSTACLESд.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університет

бакалавр, НУ "ОЮА"

Інвестиційно-інноваційна діяльність є значущим фактором для ефективного економічного і соціального розвитку України. Мета даної статті – аналіз правової основи інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні, з'ясування її недоліків та виявлення шляхів її удосконалення. Розглянуто основні проблеми нормативно-правового регулювання даної діяльності. З'ясовано основні недоліки законодавчої бази в інвестиційно-інноваційній сфері. Охарактеризовано основні нормативно-правові акти України, що регламентують інвестиційно-інноваційну діяльність. Визначено недоліки та шляхи удосконалення сучасної законодавчої бази щодо регулювання цієї сфери діяльності. Усунення зазначених в статті недоліків законодавчої бази надасть змогу залучити більше інвестиційно-інноваційних ресурсів в економіку країни.

* * *

Инвестиционно-инновационная деятельность является значимым фактором для эффективного экономического и социального развития Украины. Цель данной статьи – анализ правовой основы инвестиционно-инновационной деятельности в Украине, определение ее недостатков и выявление путей ее совершенствования. Рассмотрены основные проблемы нормативно-правового обеспечения инвестиционно-инновационной деятельности. Выявлены основные недостатки законодательной базы в инвестиционно-инновационной сфере. Охарактеризованы основные нормативно-правовые акты Украины, регламентирующие инвестиционно-инновационную деятельность. Определены недостатки и пути совершенствования современной законодательной базы по регулированию данной сферы деятельности в Украине. Устранение указанных в статье недостатков законодательной базы позволит привлечь больше инвестиционно-инновационных ресурсов в экономику страны.

* * *

Investment-innovative activity is a significant factor for the effective economic and social development of Ukraine. Investment-innovative activity has an impact on structural changes in the economy, resource and production potential and the development of industries and spheres of the economy. In ensuring the economy's exit from the crisis situation and its stable development, a scientifically grounded investment-innovative policy of the state plays a decisive role. Due to the fact that the volume of investments from the State budget for innovative purposes is insignificant from its total volume, the problem of searching for new non-traditional sources of investment financing becomes important. In particular, for Ukraine the issue is the search and development of schemes for attracting the population's funds to finance priority innovative projects and programs. This article determines the real sources, directions, structure of investments, rational and effective measures for the implementation of national, regional and local socio-economic and technological programs, reproduces processes at the macro and microeconomic levels. The purpose of this article is to analyze the legal framework of investment-innovative activity in Ukraine, to identify its deficiencies and determine ways to improve it. Primary problems of legal regulation of investment-innovative activity are considered. Main shortcomings of legislative framework in the investment-innovative sphere are identified. Fundamental normative legal acts of Ukraine that regulate this activity are described. Deficiencies and ways of improving the modern legislative framework for regulation of investment-innovative activity in Ukraine are identified. Elimination of shortcomings of legislative base mentioned in article will enable to attract more investment-innovative resources in economy of the country.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційна діяльність, законодавча база, державне регулювання, закон, інновації, правове забезпечення

Ключевые слова: инвестиционно-инновационная деятельность, законодательная база, государственное регулирование, закон, инновации правовое обеспечение

Keywords: investment-innovative activity, legal framework, state regulation, law, innovations, legal enforcement

ВСТУП

Інвестиційно-інноваційна діяльність має вплив на структурні зворушення в економіці, ресурсно-виробничий потенціал та розвиток галузей і сфер господарства. Кількісні та якісні зміни інвестицій впливають на обсяг та глибину суспільного поділу праці, який, у свою чергу, стимулює виникнення різноманітних видів діяльності, спеціалізації території.

Існує явна залежність інвестицій від рівня еконо-

мічного зростання. Водночас індикатором розвитку економіки є дані щодо показників валових і чистих інвестицій. Для економіки має важливе значення не тільки кількість інвестицій, але й ефективність їх використання. Саме ефективність слугує стійкому економічному зростанню. Для покращення показників ефективності необхідне удосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує економічний розвиток України.

Відносини у сфері інноваційної діяльності базу-

ються на Конституції України, як вищому законодавчому акті, і формуються із законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», та інших законодавчих актів [1].

Інвестиційно-інноваційна діяльність має вагомe значення для економіки країни, у зв'язку з чим в Україні сформовано потужну законодавчу базу, яка, за різними підрахунками складає понад ста нормативно-правових актів. До них належать кодекси, закони, підзаконні акти, постанови, укази, положення, рекомендації, інструкції та інші документи, які безпосередньо регулюють інвестиційно-інноваційні відносини та відносини, побічно пов'язані з цією сферою діяльності. До кодексів України належать: Податковий, Митний, Бюджетний, Земельний тощо, які здебільшого є зосередженими на регулюванні відповідних відносин, але побічно зачіпають і регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності.

МЕТА РОБОТИ

Мета статті – аналізування правової основи інвестиційно-інноваційної діяльності, визначення її недоліків та виявлення шляхів її удосконалення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи (діалектичний, історичний, системний, аналіз, синтез, індукція, дедукція) та спеціальні методи (порівняльно-правовий, метод тлумачення правових норм, метод наукової абстракції).

РЕЗУЛЬТАТИ

Нині нові види продукції опановуються в більшості шляхом використання науково-технічних розробок, сформованих у попередніх роках. Беручи досвід з вітчизняної практики інвестиційно-інноваційні процеси мають переважно застарілий та менш афективний характер. Безсумнівно, даний вид інноваційного розвитку не надає можливості підтримувати конкурентоспроможність на необхідному рівні протягом довготривалого проміжку часу.

Найважливіше місце в державному регулюванні інвестицій займає нормативно-правове регулювання. Тому що переважна більшість процедур пов'язаних з державним регулюванням проводиться за допомогою правових методів регулювання відносин. Відповідно до цього, покращення норм та принципів нормативно-правового регулювання іноземного інвестування є головним чинником посилення надходжень капіталу нерезидентів [2].

Для того щоб досягти правового порядку в даній сфері діяльності необхідно сформулювати в Україні на основі оптимального об'єднання саморегулювання відносин суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин, а також державного контролю в сфері інноваційної діяльності. Втручання не повинно бути таким що порушує закони, але повинно бути достатнім задля забезпечення завдань розвитку та виконання закону. Державне регулювання містить у собі контроль за відповідністю законодавчим вимогам і відповідним державним інноваційним програ-

мам. Існують певні лімітування та заборони використання іноземних інвестицій в окремих галузях або об'єктах інноваційної діяльності [3].

Недостатній аналіз проблем законодавчого регулювання значною мірою негативно відображається на ефективності залучення та застосування іноземних інвестицій в Україні.

Нині правова система України формується з великої кількості нормативно-правових актів, що регулюють відносини, пов'язані з інвестиційною діяльністю.

Утворення сьогodнішньої української нормативно-правової бази, яка регулює відносини в інвестиційно-інноваційній сфері розпочалося з оголошення незалежності України та прийняття Конституції України.

Одним з перших заходів які мали місце в регулюванні інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні стало затвердження Верховною Радою України законів України «Про інноваційну діяльність» від 4 червня 2002 р., «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 1 квітня 1991 р. та «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ.

Нормативно-правова база розкриває правове положення інвесторів щодо процедур вкладу власних та залучених майнових та немайнових цінностей у різноманітні об'єкти інвестування. Даними законами сформовано правовий статус діяльності інвесторів. Визначено особливості, методи, способи та форми здійснення даних процедур.

Головна направленість Закону України «Про інвестиційну діяльність» зводиться до гарантування рівності суб'єктів інвестиційно-інноваційної діяльності, захисту прав, інтересів і майна суб'єктів даних правовідносин, а також на забезпечення стабільного та масштабного інвестування економіки України. Робиться окрема увага на розвиток міжнародного співробітництва та інтеграції в економічній сфері. Зазначеним вище законом зазначено головні правові, економічні та соціальні умови інвестиційно-інноваційної діяльності на території України [4-5].

До основоположних нормативних актів у інвестиційно-інноваційній сфері в Україні також можна віднести: Декрет Кабміну України «Про впорядкування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, створених за участю державних підприємств» від 31 грудня 1992 р., Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» від 19 лютого 1994 р., Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96, Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 січня 2006р..

Зі їх змісту випливає визначення організаційно-правових засад формування та організації діяльності, а також зазначено межі відповідальності суб'єктів, специфіка управління активами, окреслено загальні вимоги до складу, структури та процедури зберігання інвестицій, особливі правила щодо процедури розміщення та обігу цінних паперів, прийоми та способи формування та ефективного використання економічних ресурсів інвесторів тощо.

Державний контроль за інвестиційно-інноваційною діяльністю здійснюється з наміром здійснення

економічної, науково-технічної і соціальної політики, з досягненням поставлених цілей, а також економічного розвитку України, з наміром виконання державних та місцевих програм розвитку економіки, поповнення бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності [6-8].

ВИСНОВКИ

Сучасна ситуація в Україні, відносно правового забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності, визначається відсутністю єдиних методологічних підходів до створення необхідної законодавчої бази. Більшість чинних законодавчих актів не враховують реально існуючих сучасних економічних і соціальних умов, до того ж не вистачає комплексного характеру у правовому регулюванні цієї сфери діяльності. Здебільшого законодавчі акти, щодо нормативно-правового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, виявляються неузгодженими між собою та визначають лише загальні, найбільш принципові положення і не формують інвестиційно-інноваційну діяльність як логічний процес, спрямований на зростання української економіки.

Правове регулювання - складна і багатоаспектна проблема, котра пов'язана з пошуком найбільш оптимальних форм і методів юридичного впливу на суспільні відносини в сфері економіки.

Сукупність правових норм може бути ефективною лише в тому випадку, якщо створює умови для вільної творчої діяльності господарюючих суб'єктів, використовуючи при цьому весь потенціал ринкової економіки. Особлива увага повинна бути приділена стабільності правових актів. Однією з основних причин непривабливості нашої країни для інвестиційно-інноваційної діяльності є саме нестабільність правової бази інвестування, що є особливо актуальним на даному етапі та негативно впливає на покращення показників інвестиційно-інноваційної активності регіонів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 04.06.2002 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>.
2. Любимов В.І. Особливості державного регулювання іноземних інвестицій: закордонний досвід. Економічний простір. 2009. № 21. С. 65-71.
3. Господарський кодекс України, Відомості Верховної

Ради України (БВР). 2003. № 18, № 19-20, № 21-22, с. 144. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Інвестиційне законодавство: стан, проблеми, перспективи. Мін'юст України; Роз'яснення від 08.05.2012. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0015323-12>.

5. Закон України «Про інвестиційну діяльність», Редакція від 18.12.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

6. Ковтуненко Ю.В. Умови забезпечення економічно безпечною інноваційного розвитку підприємств промислового сектору. Економічний дискурс. Міжнародний науковий журнал. 2017. Випуск 3. С. 138-146.

7. Ковтуненко К.В., Ковтуненко Ю.В. Інноваційна інфраструктура: напрямки розвитку та участь держави. Вісник національного університету. «Львівська політехніка». Львів, 2012. № 725. С. 122-125.

8. Ковтуненко К.В. Закономірності та основні доміанти розвитку машинобудівних підприємств в умовах стратегічних змін. Економічний часопис – XXI. 2013. №5-6 (1). С. 75-78.

References

1. The Law of Ukraine "On innovation activity" № 40-IV from 04.06.2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>. (in Ukrainian)

2. Lyubimov V.I. Features of state regulation of foreign investments: foreign experience. Ekonomichnyi prostir. 2009. № 21. pp. 65-71. (in Ukrainian)

3. The Verkhovna Rada of Ukraine. The Economic Code of Ukraine. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22, art.144. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (in Ukrainian)

4. Investment legislation: status, problems, perspectives. Ministry of Justice of Ukraine; Explanation from 08.05.2012. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0015323-12>. (in Ukrainian)

5. The Law of Ukraine "On investment activity" from 18.12.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. (in Ukrainian)

6. Kovtunenکو Ю.В. Conditions for ensuring economically secure innovative development of enterprises in the industrial sector. The economic discourse. International scientific journal. 2017. Issue 3. pp. 138-146. (in Ukrainian)

7. Kovtunenکو K.V., Kovtunenکو Yu.V. Innovative infrastructure: directions of development and participation of the state. Herald of national university "Lvivska politekhnik". Lviv, 2012. № 725. pp. 122-125 (in Ukrainian)

8. Kovtunenکو K.V. Regularities and basic dominants of the development of machine-building enterprises in the context of strategic changes. Ekonomichnyi chasopys – XXI. – 2013. № 5-6 (1). pp. 75-78. (in Ukrainian)